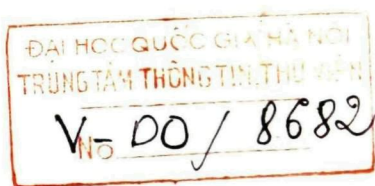

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

TRẦN VĂN QUYẾT - TS NGUYỄN QUÝ THANH

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI - 2001

MỤC LỤC

Trang

LỜI NÓI ĐẦU	9
-------------------	---

Phần I

VỊ TRÍ, CHỨC NĂNG VÀ CÁC ĐẶC TRƯNG CỦA NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC

<i>Chương 1. VỊ TRÍ CỦA NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC TRONG NHẬN THỨC XÃ HỘI HỌC</i>	11
--	----

I. Sơ lược về sự ra đời và phát triển của lý luận về phương pháp nghiên cứu xã hội học	11
---	----

II. Vị trí của nghiên cứu xã hội học trong quá trình nhận thức xã hội học	15
--	----

1. Quá trình nhận thức xã hội học và nghiên cứu xã hội học ..	15
---	----

2. Một số quan điểm về nhận thức lý thuyết và nhận thức thực nghiệm trong nhận thức xã hội học.....	18
--	----

3. Các mức độ của nhận thức thực nghiệm trong nhận thức xã hội học	26
---	----

4. Về khái niệm nghiên cứu xã hội học.....	29
--	----

5. Thông tin của nghiên cứu xã hội học và các dạng thông tin thực nghiệm khác đối với sự phát triển của xã hội học.....	35
--	----

III. Vấn đề về phương pháp nghiên cứu xã hội học.....	44
---	----

1. Khái niệm về phương pháp nghiên cứu xã hội học	44
---	----

2. Một số dạng nghiên cứu chủ yếu.....	51
--	----

3. Một số yêu cầu phương pháp luận của nghiên cứu xã hội học	58
---	----

<i>Chương II. NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC - CÁC BƯỚC TIẾN HÀNH VÀ NHỮNG ĐẶC TRƯNG CƠ BẢN CỦA NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC</i>	65
--	----

I. Các bước tiến hành một cuộc nghiên cứu xã hội học.....	65
---	----

1. Các bước tiến hành (giai đoạn) chủ yếu của một cuộc nghiên cứu xã hội học	
2. Những nhiệm vụ của từng giai đoạn trong nghiên cứu xã hội học	69
3. Một số quan điểm về các giai đoạn của cuộc nghiên cứu xã hội học	80
II. Những đặc trưng cơ bản của nghiên cứu xã hội học.....	84
Chương 3. CHỨC NĂNG CỦA NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC.....	93
I. Nghiên cứu xã hội học với sự phát triển của tri thức xã hội học	95
II. Chức năng quản lý của nghiên cứu xã hội học	98
III. Chức năng văn hoá, tư tưởng của nghiên cứu xã hội học	101

Phần II

XÂY DỰNG CƠ SỞ LÝ LUẬN CHO MỘT CUỘC NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC

Chương 4. XÁC ĐỊNH ĐỀ TÀI VÀ MÔ HÌNH LÝ THUYẾT.....	107
I. Xác định đề tài và mục tiêu nghiên cứu.....	107
1. Xác định đề tài nghiên cứu.....	107
2. Xác định mục tiêu nghiên cứu.....	112
II. Xây dựng giả thuyết nghiên cứu.....	115
1. Giả thuyết nghiên cứu là gì?	
Vai trò của giả thuyết trong nghiên cứu xã hội học	115
2. Những yêu cầu đối với giả thuyết trong nghiên cứu xã hội học	117
3. Các loại giả thuyết thường gặp trong nghiên cứu xã hội học	118
III. Xác định cơ sở phương pháp luận.....	122
1. Xây dựng mô hình lý thuyết.....	122
2. Các biến số và sự kết hợp giữa các biến số.....	128

Chương 5. ĐỊNH NGHĨA KHÁI NIỆM VÀ THAO TÁC HOÁ CÁC KHÁI NIỆM

1. Định nghĩa khái niệm.....	
------------------------------	--

cho việc thao tác hoá các khái niệm.....	135
5. Xây dựng hệ thống các chỉ báo của khái niệm trong việc thao tác hoá các khái niệm	140
Chương 6. XÂY DỰNG BẢNG HỎI	148
I. Vai trò của bảng hỏi trong nghiên cứu xã hội học	148
II. Các loại câu hỏi	153
1. Câu hỏi theo nội dung	153
2. Câu hỏi có hay không có các câu trả lời được chuẩn bị trước.....	155
3. Câu hỏi theo chức năng	165
4. Một số trường hợp đặc biệt	170
5. Những yêu cầu chung cho các câu hỏi trong bảng hỏi.....	173
III. Việc xếp đặt các câu hỏi trong bảng hỏi	178
Phần III	
PHƯƠNG PHÁP CHỌN MẪU	
Chương 7. KHÁI NIỆM TỔNG THỂ VÀ MẪU CHỌN	185
I. Tổng thể và nghiên cứu tổng thể.....	185
1.1. Tổng thể là gì?.....	185
1.2. Điều tra toàn bộ, tổng điều tra	186
II. Mẫu và nghiên cứu chọn mẫu.....	188
2.1. Khái niệm mẫu chọn.....	188
2.2. Điều tra chọn mẫu	188
2.3. Dung lượng mẫu	191
2.4. Sai số chọn mẫu	200
2.5. Kiểm tra tính đại diện của tổng thể mẫu.....	207
Chương 8. MỘT SỐ CÁCH CHỌN MẪU TIÊU BIỂU TRONG XÃ HỘI HỌC	209
I. Tại sao phải xác định cách chọn mẫu đúng?.....	209
II. Khung chọn mẫu (Sampling frame) và những yêu cầu đối với nó.....	212
III. Các cách chọn mẫu xác suất (probability samplings)	216

1.1. Chọn ngẫu nhiên đơn giản (SRS: simple random sampling)	
1.2. Chọn mẫu ngẫu nhiên hệ thống (Systematic sampling)	211
2.2. Chọn mẫu phân tầng - ngẫu nhiên (stratified random sampling)	230
2.3. Chọn mẫu cụm (cluster sampling)	233
IV. Chọn mẫu phi xác suất (nonprobability sampling)	236

Phần IV

HỆ CÁC PHƯƠNG PHÁP THU THẬP THÔNG TIN CÁ BIỆT

Chương 9. NGUỒN THÔNG TIN VÀ SỰ PHÂN LOẠI	
CÁC PHƯƠNG PHÁP THU THẬP THÔNG TIN	239
I. Các nguồn thông tin của nghiên cứu xã hội học	239
II. Nguyên tắc khuyết danh trong thu nhập thông tin	244
1. Nguyên tắc khuyết danh với người được nghiên cứu	244
2. Nguyên tắc khuyết danh với nhà nghiên cứu	245
3. Biểu hiện của tính khuyết danh	245
4. Một số quan điểm về sự phân loại các phương pháp	248
Chương 10. PHƯƠNG PHÁP QUAN SÁT	254
I. Khái niệm	254
1. Thế nào là quan sát trong nghiên cứu xã hội học	254
2. Những khó khăn của quan sát trong xã hội học	256
II. Các bước thực hiện quan sát trong nghiên cứu xã hội học	257
III. Các loại quan sát	261
1. Theo mức độ chuẩn bị của quan sát	261
2. Theo vị trí của người quan sát	263
4. Căn cứ vào số lần quan sát với cùng một khách thể	267
IV. Những ưu nhược điểm chung của phương pháp quan sát và việc sử dụng phương pháp quan sát trong các nghiên cứu xã hội học	268
1. Những ưu điểm của phương pháp quan sát	268
2. Những hạn chế của phương pháp quan sát	269
3. Việc sử dụng phương pháp quan sát trong các nghiên cứu xã hội học	

Chương 11. CÁC PHƯƠNG PHÁP ĐIỀU TRA	277
I. Phương pháp phỏng vấn.....	277
1. Khái niệm về phương pháp phỏng vấn	277
2. Các loại phỏng vấn	280
3. Một số quy tắc cho việc thực hiện phỏng vấn.....	292
II. Trưng cầu ý kiến bằng bảng hỏi tự ghi (poll).....	302
1. Những đặc điểm của trưng cầu ý kiến với bảng hỏi tự ghi.	302
2. Những ưu, nhược điểm của trưng cầu ý kiến.....	306
3. Một số loại trưng cầu chủ yếu	307
Chương 12. PHÂN TÍCH TÀI LIỆU TRONG NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC	315
I. Phương pháp phân tích tài liệu là gì ?	315
1. Khái niệm về tài liệu	315
2. Phân loại tài liệu	316
3. Khái niệm của phân tích tài liệu.....	318
3. Các loại phân tích tài liệu	319
II. Phương pháp phân tích nội dung.....	324
1. Khái niệm về phân tích nội dung	324
2. Nhiệm vụ của phân tích nội dung	326
3. Các loại phân tích nội dung.....	327
Chương 13. PHƯƠNG PHÁP THỰC NGHIỆM XÃ HỘI HỌC	333
I. Khái niệm	333
II. Đặc điểm của thực nghiệm xã hội học	334
III. Thiết kế một thực nghiệm	337
IV. Các loại thực nghiệm.....	338
Chương 14. NGHIÊN CỨU QUỸ THỜI GIAN VÀ MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU TÂM-SINH LÝ	346
I. Phương pháp nghiên cứu quỹ thời gian	346
1. Đặc điểm của nghiên cứu quỹ thời gian.....	346
2. Phân loại nghiên cứu quỹ thời gian	350
II. Phương pháp trắc nghiệm.....	353
1. Khái niệm của trắc nghiệm và phương pháp trắc nghiệm ...	353

2. Sự phân loại Test.....
3. Việc xây dựng Test

Phần V

XỬ LÝ THÔNG TIN, PHÂN TÍCH VÀ VIẾT BÁO CÁO KẾT QUẢ

Chương 15. ĐO LƯỜNG VÀ XỬ LÝ THÔNG TIN XÃ HỘI HỌC.....	359
I. việc Đo lường và thang đo trong xã hội học	359
1. Vấn đề đo lường trong xã hội học	359
2. Thang đo và việc tạo thang đo.....	364
II. Xử lý thống kê các tài liệu xã hội học	382
1. Sự cần thiết phải xử lý thống kê	382
2. Tiến hành xử lý thống kê các tài liệu	384
III. Việc sử dụng các công cụ thống kê trong tính toán đo lường và phân tích số liệu xã hội học	388
1. Các đại lượng đo xu hướng tập trung.....	388
2. Các đại lượng đo mối quan hệ giữa các hiện tượng.....	394
3. Việc chọn và sử dụng các đại lượng thống kê phù hợp	405
IV. Về các sai số của việc đo lường trong nghiên cứu xã hội học	407
 Chương 16. PHÂN TÍCH THÔNG TIN VÀ TRÌNH BÀY BÁO CÁO KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	 412
I. Mô tả và phân tích các dữ liệu.....	412
1. Phân tích biến đơn.....	413
2. Phân tích tương quan giữa hai biến.....	416
3. Phân tích tương quan ba biến	420
II. Trình bày Báo cáo kết quả nghiên cứu	424
 TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH.....	 429